

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 21 Απριλίου 2018
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΑ (Α1. 1, Γ1 3-4/6/12)

Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὀρῶμεν κοινωσίαν τινὰ οὖσαν καὶ πᾶσαν κοινωσίαν ἀγαθοῦ τινος ἔνεκεν συνεστηκυίαν (τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δῆλον ὡς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας. Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωσία ἢ πολιτικὴ.

Ὁ πολίτης οὐ τῷ οἰκεῖν που πολίτης ἐστίν (καὶ γὰρ μέτοικοι καὶ δοῦλοι κοινωνοῦσι τῆς οἰκίσεως), οὐδ' οἱ τῶν δικαίων μετέχοντες οὕτως ὥστε καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ δικάζεσθαι (τοῦτο γὰρ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοινωνοῦσιν)... πολίτης δ' ἀπλῶς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὀρίζεται μᾶλλον ἢ τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς. ... Τίς μὲν οὖν ἐστὶν ὁ πολίτης, ἐκ τούτων φανερόν· ᾧ γὰρ ἐξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς βουλευτικῆς καὶ κριτικῆς, πολίτην ἤδη λέγομεν εἶναι ταύτης τῆς πόλεως, πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἰκανὸν πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

A1. Να μεταφράσετε το παρακάτω απόσπασμα στα νέα ελληνικά: «*Αὕτη δ' ἔστιν... ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν*».

Μονάδες 10

B1. «*Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν... καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτικὴ*»: Να γράψετε το είδος του συλλογισμού με τον οποίο ο Αριστοτέλης καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η πόλη είναι η ανώτερη μορφή κοινωνικής συνύπαρξης (μονάδες 3) και να τον σχολιάσετε (μονάδες 7).

Μονάδες 10

B2. «*οὐδ' οἱ τῶν δικαίων μετέχοντες οὕτως ὥστε καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ δικάζεσθαι*»: Να σχολιάσετε το περιεχόμενο της παραπάνω φράσης και να εξηγήσετε γιατί ο φιλόσοφος έχει επιλέξει να θέσει τη λέξη «*τῶν δικαίων*» σε πληθυντικό αριθμό. Στην απάντησή σας να λάβετε υπόψη ότι δε χρησιμοποιείται κόμμα μετά τη μετοχή «*μετέχοντες*».

Μονάδες 10

B3. Λαμβάνοντας υπόψη σας το πρωτότυπο κείμενο καθώς και το απόσπασμα που ακολουθεί να καταγράψετε και να σχολιάσετε τα χωρία που αποδεικνύουν ότι ο Αριστοτέλης εξετάζει την πόλη σύμφωνα με την τελεολογική αντίληψη:

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΑ (Α2,5)

Η κοινωνική οντότητα που προήλθε από τη συνένωση περισσότερων χωριών είναι η πόλη, μια κοινωνική οντότητα τέλεια, που μπορούμε να πούμε ότι πέτυχε τελικά την ύψιστη αυτοαρκεία συγκροτήθηκε για να διασφαλίζει τη ζωή, στην πραγματικότητα όμως υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή. Η πόλη, επομένως, είναι κάτι που ήρθε στην ύπαρξη εκ φύσεως, όπως ακριβώς και οι πρώτες κοινωνικές οντότητες, αφού αυτή είναι το τέλος εκείνων κι αφού αυτό που λέμε φύση ενός πράγματος δεν είναι παρά η μορφή που αυτό έχει κατά τη στιγμή της τελείωσης, της ολοκλήρωσής του: αυτό δεν λέμε, πράγματι, πως είναι τελικά η φύση του κάθε πράγματος, π.χ. του ανθρώπου, του αλόγου ή του σπιτιού, η μορφή δηλαδή που το κάθε πράγμα έχει όταν ολοκληρωθεί η εξελικτική του πορεία;

Μονάδες 10

- B4.** Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν η θέση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:
- α.** Η 7^η *Επιστολή* είναι ένα είδος αυτοβιογραφίας του Σωκράτη και από αυτήν αντλούμε πολύτιμες πληροφορίες και για τον βίο του Πλάτωνα.
  - β.** Η *Ακαδημία* του Πλάτωνα λειτούργησε για εννέα δεκαετίες, έως το 529 μ. Χ.
  - γ.** Οι *φύλακες* - παντελείς στην ιδεώδη πολιτεία αναλαμβάνουν, μετά τα 50 τους χρόνια, τη διακυβέρνηση του κράτους.
  - δ.** Ο Ξενοκράτης ίδρυσε σχολή που θα διαφύλαττε και θα πρόβαλλε τις διδασκαλίες του Αριστοτέλη, η οποία πήρε το όνομα *Περίπατος*, ίσως από τον *περίπατον*, τη στεγασμένη στοά του Λυκείου.
  - ε.** Ο Αριστοτέλης στα *Πολιτικά* του πραγματεύεται, μεταξύ άλλων, θέματα παιδείας και εκπαίδευσης.

Μονάδες 10

- B5.** **εξάπλωση, αδόκητος, εφικτός, εγκυρότητα, συγκοινωνία, εκδίκηση, ανθεκτικός, παράκληση, απόστημα, οντότητα:** Να εντοπίσετε στο πρωτότυπο κείμενο έναν ετυμολογικά συγγενή τύπο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 10

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ, 24-26**

Ο Δημοσθένης στο παρακάτω απόσπασμα επαινεί τους νεκρούς για την ανδρεία τους στο πεδίο της μάχης, ενώ ταυτόχρονα πλέκει το εγκώμιο του δημοκρατικού πολιτεύματος το οποίο διαμόρφωσε το ήθος αυτών των ανδρών.

Μεγάλην μὲν οὖν ἴσως ὑπερβολὴν δόξομεν λέγειν, ῥητέον δ' ὅμως• ὥσπερ γάρ, εἴ τις ἐκ τοῦ καθεστηκότος κόσμου τὸ φῶς ἐξέλοι, δυσχερὴς καὶ χαλεπὸς ἅπας ὁ λειπόμενος ἂν ἡμῖν βίος γένοιτο, οὕτω τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀναιρεθέντων ἐν σκότει καὶ πολλῇ δυσκλείᾳ πᾶς ὁ πρὸ τοῦ ζῆλος τῶν Ἑλλήνων γέγονεν. [...] Αἰ μὲν γὰρ διὰ τῶν ὀλίγων δυναστεῖαι δέος μὲν ἐνεργάζονται τοῖς πολίταις, αἰσχύνην δ' οὐ παριστᾶσιν• ἡνίκ' ἂν οὖν ὁ ἀγὼν ἔλθῃ τοῦ πολέμου, πᾶς τις εὐχερῶς ἑαυτὸν σώζει, συνειδῶς ὅτι, ἐὰν τοὺς κυρίους ἢ δῶροις ἢ δι' ἄλλης ἡστινοσοῦν ὁμιλίας ἐξαρέσῃται, κἂν τὰ

δεινότατ' ἀσχημονήση, μικρὸν ὄνειδος τὸ λοιπὸν αὐτῷ καταστήσεται• αἱ δὲ δημοκραταὶ πολλὰ τ' ἄλλα καὶ καλὰ καὶ δίκαι' ἔχουσιν, ὧν τὸν εὖ φρονοῦντ' ἀντέχεσθαι δεῖ, καὶ τὴν παρρησίαν ἐκ τῆς ἀληθείας ἡρτημένην οὐκ ἔστι τάληθές δηλοῦν ἀποτρέψαι.

-**παριστᾶσιν**: (εδῶ) εμπνέουν

-**ἐξαρέσθηται**: δωροδοκήσει

-**ἡρτημένην**: ἐξηρητημένην

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

- **μεγάλην**: την αιτιατική πτώση του πληθυντικού αριθμού του ουδέτερου γένους στον συγκριτικό βαθμό
- **καθεστηκός**: το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή (όλους τους τύπους)
- **φῶς**: τη γενική πτώση του άλλου αριθμού
- **ἐξέλοι**: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ίδιου χρόνου στη μέση φωνή
- **δυσχερής**: την αιτιατική πτώση του θηλυκού γένους στον ίδιο αριθμό
- **χαλεπός**: τον υπερθετικό βαθμό του αντίστοιχου επιρρήματος
- **λειπόμενος**: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
- **ἑαυτόν**: την ίδια πτώση στον πληθυντικό αριθμό του θηλυκού γένους στο β' πρόσωπο
- **συνειδώς**: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής στον ίδιο χρόνο
- **ἀποτρέψαι**: το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής του παθητικού αορίστου β'.

Μονάδες 10

Γ3.α. **δυσχερής, τὰ δεινότατ', ὧν, ἀποτρέψαι**: Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 4

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Αλ3Α(ε)

Γ3.β. «ρήτέον»: Να αναλύσετε το ρηματικό επίθετο

Μονάδες 1

Γ3.γ. «ήνικ' ἂν οὖν ὁ ἀγὼν ἔλθῃ τοῦ πολέμου, πᾶς τις εὐχερῶς ἑαυτὸν σώζει.»

Να μεταφέρετε το παραπάνω χωρίο στον πλάγιο λόγο χρησιμοποιώντας
απαρεμφατική σύνταξη με εξάρτηση από τη φράση:

Οὗτος ἔφη

Μονάδες 5

*Το κείμενο αντλήθηκε από το TLG (stephanus.tlg.uci.edu)

ΣΥΝΕΙΡΜΟΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ